

Versio: 3
Päivämäärä: 18.6.2024
Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 12.6.2024 15:14

26.1.2023

YKSIKKÖ: 142021

Työohje

Julkinen

OHJEEN OTSIKKO STERIILEISSÄ PIENTOIMENPITEISSÄ KÄYTETTÄVÄT SUOJAIMET LEIKKAUSSALIN ULKOPUOLELLA.

Laatija(t): Bergmann Christoph

Vastuuhlö: Vanttinen Markku

Hyväksyjä: Hämäläinen Sari

Kuvaus: Tässä ohjeessa pientoimenpiteillä tarkoitetaan toimenpidettä, jossa rikotaan ehjää ihoa, limakalvoa tai kajotaan steriiliin ruumiinosaan.

1. Käsien desinfektio kuten tavanomaisissa varotoimissa

Kirurginen käsien desinfektio, jos toimenpiteessä on erityisen korkeat hygieniavaatimukset. (esim. pysyvä tahdistin asennus: kirurginen käsien desinfektio)

Alkoholihuuhdetta hierotaan kuiviin käsiin aina kyynärtaipeisiin asti. Ota huuhdetta toistuvasti 7-9 kertaa niin, että kädet pysyvät kosteina 3 min desinfektiohieronnan ajan. Viimeisellä kerralla desinfioi erityisesti ranteet, kämmenet, sormien välit ja sormenpäät. Käsien tulee olla täysin kuivat ennen steriilien leikkauskäsineiden pukemista.

2. Suojaimet

Tavanomaisten varotoimien lisäksi käytetään suojaimia, joiden tarve vaihtelee toimenpiteen mukaan. (kts. taulukko)

Hiussuojaimen tulee peittää kaikki hiukset. Mahdollinen parta peitetään suu-nenäsuojuksella ja kypärämallisella leikkauspäähineellä.

Kirurgista suu-nenäsuojusta käytetään steriilille alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä ja se on kertakäyttöinen sekä toimenpidekohtainen. Käytön aikana vältä suu-nenäsuojuksen turhaa koskettelua ja poista se kasvoilta tarttumalla kiinnitysnauhoihin/korvalenkkeihin. Käytön jälkeen suu-nenäsuojus laitetaan välittömästi jätteisiin.

Versio: 3
Päivämäärä: 18.6.2024
Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 12.6.2024 15:14

Steriiliä leikkaustakkia ja steriilejä leikkauskäsineitä jos erityisen korkeat hygieniavaatimukset.

Tavanomaisten varotoimien lisäksi käytetään suojaimia, joiden tarve vaihtelee toimenpiteen mukaan.

3. Steriilin toimenpidepöydän valmistelu

Steriili toimenpidepöytä valmistellaan käyttövalmiiksi mahdollisimman lähellä toimenpiteen alkamisajankohtaa. Steriilejä toimenpidepöytiä ei tehdä käyttökuntoon edellisenä päivänä mikrobikontaminaation välttämiseksi. Jos steriili instrumenttipöytä joudutaan valmistelemaan etukäteen, se peitetään riittävän isolla steriilillä suojaliinalla.

Instrumenttipöytä puhdistetaan pintadesinfektioaineella ja se peitetään steriilillä suojaliinalla, joka peittää myös pöydän reunat ja osin pöydän jalat.

Ennen steriilien pakkausten avaamista tarkistetaan niiden eheys, värimuutokset, steriiliys ja viimeinen käyttöpäivä. Steriilit pakkaukset avataan desinfioiduin käsin, varotaan steriilin tavaran koskemista pakkauksen ulkoreunoihin.

Jos steriilit suojakäsineet tai jokin steriili tavara kontaminoituu steriiliä toimenpidepöytää tehdessä tai toimenpiteen aikana, se on heti poistettava. Tarvittaessa steriilin toimenpidepöydän valmistelu aloitetaan alusta. Mikäli on epävarmuutta tavaran steriiliydestä, sitä pidetään kontaminoituneena ja se korvataan uudella steriilillä tavaralla.

Instrumentteja ja tarvikkeita ei pudoteta tai heitetä suojapakkauksista pöydälle. Steriilin pöydän päälle tai sen yli ei kurkoteta.

4. Toimenpidealueen valmistelu

Varataan tarvittavat välineet:

1. Tehdaspuhdas pesusetti tai pesulaitokset ja liuoskuppi/kaarimalja

Versio: 3 Päivämäärä: 18.6.2024 Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 12.6.2024 15:14
---

2. Tehdaspuhtaat suojakäsineet
3. Desinfektioaine:
  - 80 % etanoli
  - Steriili keittosuolaliuos NaCl 0,9 % tai steriili aqua limakalvoille
4. Tarvittaessa kosteussuojaksi nesteitä läpäisemätön liina tai muovi

Ihokarvoja ei tarvitse rutiininomaisesti poistaa toimenpidealueelta. Mikäli ne poistetaan, se tehdään juuri ennen toimenpidettä. Ihokarvat poistetaan ihoa vaurioittamatta, joko saksilla tai sähkökäyttöisellä leikkurilla, jossa on kertakäyttöinen terä.

5. Ihon desinfektio

Puhtaisiin desinfioituihin käsiin puetaan tehdaspuhtaat suojakäsineet. Desinfektiossa edetään aseptisen työjärjestyksen mukaisesti, puhtaasta likaiseen (likaisia alueita kainalot, nivustaipeet, genitaalialue).

Huomioi, että suojakäsineet eivät kosketa desinfioitavaa aluetta pesun aikana.

Desinfektiossa edetään nesteen valumissuunnassa ylhäältä alaspäin tai leikkausviillosta keskeltä sivuille. Desinfioidaan pesualue riittävän laajasti yhdensuuntaisin vedoin. Pesutaitokset vaihdetaan aina pesukertojen välillä. Desinfektio toistetaan kaksi-kolme kertaa desinfektioaluetta pienentäen. Viimeisenä desinfioidaan pisto tai leikkausviillon alue.

Desinfektioaineen annetaan kuivua iholla ennen steriilien liinojen kiinnittämistä ja toimenpiteen aloittamista. Kädet desinfioidaan suojakäsineiden riisumisen jälkeen.

Versio: 3
 Päivämäärä: 18.6.2024
 Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 12.6.2024 15:14

Toimenpiteet	Suojakäsineet steriilit/ tehdaspuhtaat	Kirurginen suu- nenäsuojus (1=kaikilla tmp:seen osallistuvilla)	Kerta- käyttöinen suojatakki steriili/ tehdas- puhdas	Hiussuojain	Steriili toimenpide pöytä	Kirurginen käsiensuojus desinfektio
Biopsiat ja punktiot						
Likvornäytteen otto, spinaali- ja epiduraalianestesia, jossa ei aseteta katetreja	steriilit	kyllä1	ei	ei	ei	ei
Likvortoimenpiteet, jossa asetetaan katetreja	steriilit	kyllä1	tarvittaessa steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Femoralis- ja muut johtopuudutukset	steriilit	kyllä	ei	ei	ei/ tarvittaessa	ei
Luuydinbiopsia	steriilit	kyllä	ei	ei	tarvittaessa	ei
Ilman yleisanestesiaa tehtävät biopsiat	steriilit	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Lapsivesipunktio	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	ei
Ison nivelen punktio	steriilit	kyllä1	ei	ei	ei	ei
Pleurapunktio/ pleuradreenin asettaminen	steriilit	kyllä	tehdaspuhtaat	ei	kyllä	ei
Paksu- ja ohutneulanäytteet	steriilit	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Poskiontelopunktio	tehdaspuhtaat	kyllä	ei	ei	ei	ei
Katetrit ja kanyylit						
Perifeerisen laskimokanyylin laitto	tehdaspuhtaat	ei	ei	ei	ei	ei
Arteriakanyylin laitto	steriilit	kyllä	ei	ei	ei	ei
PIC katetrin laitto	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä

Versio: 3
 Päivämäärä: 18.6.2024
 Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 12.6.2024 15:14

Keskuslaskimokatetrin laitto	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Pyelostomiakatetrin laitto	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Virtsatiekatetrin laitto	tehdaspuhtaat ja steriili instrumentti tai steriilit, jos ei käytetä instrumenttia	tarvittaessa	tarvittaessa tehdaspuhtaat	ei	ei	ei
Cystofixin laitto	steriilit	kyllä	tehdaspuhdas	ei	kyllä	ei
Toimenpiteet	Suojakäsineet steriilit/ tehdaspuhtaat	Kirurginen suu- nenäsuojus (1=kaikilla tmp:seen osallistuvilla)	Kerta- käyttöinen suojatakki steriili/ tehdas- puhdas	Hiussuojain	Steriili toimenpide pöytä	Kirurginen käsien desinfektio
Skopiat						
Kystoskopia	tehdaspuhtaat tai tarvittaessa steriili	tarvittaessa	tarvittaessa tehdaspuhtaat	tarvittaessa	kyllä	ei
Kolono- ja gastroskopia	tehdaspuhtaat	kyllä	tehdaspuhtaat	ei	ei	ei
Bronkoskopia (fiberoskooppinen)	tehdaspuhtaat	kyllä FFP3-suojain tarvittaessa	tehdaspuhtaat	ei	ei	ei
Varjoainekuvaukset ja angioplastia						
Pallolaajennus (sepelvaltimon)	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Koronaariangiografia	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä

Versio: 3
Päivämäärä: 18.6.2024
Hyväksyjä: Sari Hämäläinen, 12.6.2024 15:14

Angiografia (verisuonten varjoainekuvaus)	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Kolangiografia (PTC)	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Muut						
Silmän sisäinen lääkepistos	steriilit	kyllä	ei	kyllä	kyllä	kyllä
Sydämen tahdistimen laitto	steriilit	kyllä	steriili	kyllä	kyllä	kyllä
Haavan ompelu	steriilit	kyllä	ei	ei	kyllä	ei
Luomen poisto	steriilit	kyllä	ei	ei	kyllä	ei